

גילוי הדרישות ברפת וקביעת מועדי ההזרעה

- * הפרה נעשית תוקפנית ומתחילה בקרבות הדומים לקרבות משחק;
- * היא מראה סקרנות יתרה עם התקרבות הרפתן.

2. אסטרוס — Estrus (התיחמות עמידה)

- * הפרה ממשיכה לקפוץ על פרות, אך עומדת גם כשפרות אחרות קופצות עליה;
- * עצירת חלב בשלב ראשון;
- * מופרש ריר שקוף, הניתן למתיחה לחוטים ארוכים;
- * פי הבושת עדיין אדום ונפוח;
- * הפרה אינה כל כך עצבנית וחסרת מנוחה והיא גועה פחות;
- * הפרה פחות תוקפנית מאשר בזמן הפרו-אסטרוס, אך משתתפת בקרבות משחק.

3. מט-אסטרוס — Met-estrus (גמר התיחמות)

- * אם אין בעדר פרות מתיחמות אחרות הסימנים יפסיקו מהר מאוד, אולם אם ישנן פרות מתיחמות נוספות, או הנכנסות להתיחמות, הפרה תמשיך לקפוץ על הפרות האחרות, אך לא תאפשר לאחרות לקפוץ עליה;
- * הריר המופרש ניתן עדיין למתיחה;
- * מצב הרוח כמעט כרגיל;
- * פי הבושת פחות אדום ונפוח;
- * הפרה גועה מעט.

לתשומת לב: הופעת ריר כשלעצמה אינה מהווה סימן מובהק לדרישה, הואיל ובדרך כלל ריר יימצא כ-4—5 ימים סביב מועד הדרישה (יומיים לפני ויומיים אחרי) ולפעמים גם בימים 9, 10 ו-11 של המחזור.

במחקר, שנעשה על-ידי ד"ר קינג וד"ר הורניק מאוניברסיטת Guelph, נמצא, שאורך תקופת ההתיחמות של הפרה משתנה במידה רבה והוא תלוי באופן ישיר במספר הפרות המתיחמות, או כמעט מתיחמות, באותו מועד.

רבות דובר ונכתב אודות גילוי התיחמות הפרות ובוודאי עוד הרבה ייכתב על נושא זה, כי בו תלויה במידה רבה פוריות העדר. הגורמים המביאים את הפרה להתנהגות הממחישה לנו את הדרישה הם, כנראה, רבים ומסובכים, ועדיין יש ללמוד הרבה כדי להבין את התהליכים הקשורים בכך. עם כל הידוע — אין בעצם עצה מעשית לרפתן כיצד לגלות דרישה, אלא, „שב על הגדר“! בעיית גילוי הדרישות מעסיקה לא רק אותנו, ולכן ברצוני להביא לפניכם תרגום של מאמר שהופיע בחוברת מרץ-אפריל 1975 של Western Ontario Breeders Inc. News (WOBI) מפרו-עטו של John McDougal מנהל עבודת השדה של האגודה.

בשנים האחרונות עבדו אנשינו עם מספר עדרים בעלי בעיות בהתעברות ומצאו, שבעיות אלו סובבות בדרך כלל סביב: א. גילוי דרישות; ב. עיתוי ההזרעה; ג. תזונה. במקרים רבים היה זה שילוב של שלושת הגורמים. במאמר זה ברצוני להתיחס לשני הגורמים הראשונים: גילוי דרישות ועיתוי ההזרעה.

גילוי דרישות

גילוי הדרישות בחורף הוא קשה מאוד, כי הפרות קשורות כל הזמן ברפתות, וכך הופך המעקב אחר הדרישות ללימוד התנהגות הבהמות. בכל מקרה, בכדי להזריע את הפרה במועד הנכון, עלינו לקבוע באיזה שלב של ההתיחמות היא נמצאת.

השלבים וסימניהם הם כדלקמן:

1. פרו-אסטרוס — Pro-estrus (הכנה לדרישה)

- * פרה תקפוץ על פרה אחרת אבל לא תעמוד לאחרות;
- * פי הבושת אדום ונפוח;
- * ריר מימי נוזל מפי הבושת;
- * הפרה גועה הרבה;
- * הפרה לא מוצאת מנוחה, היא עצבנית ומתהלכת הרבה;

דרישה עומדת יכול לחול בכל שעות היום. הפעי-
לות הרבה ביותר חלה בין השעות 6 בערב ו-6
בבוקר. טבלה 2 מביאה נתונים על כך.

טבלה 2. פיזור הפעילות המינית של
פרות, הנמצאות בדרישה עומדת, במשך
היממה.

שעות היממה	אחוז מכלל הפעילות
00.00—06.00	35.5
06.00—12.00	13.0
12.00—18.00	18.3
18.00—24.00	32.2

מצב זה מדגיש מאוד את הצורך בגילוי דרי-
שות בשעת שקיעת השמש וזריחתה. אנו ממלי-
צים, שהרפתן יבדוק את עדרו בין השעות 9.30
בערב ו-11.00 בלילה וכדבר ראשון כאשר הוא
נכנס בבוקר לרפת.

בטבלה הבאה נמסרים נתונים על מספר השעות
הממוצע שפרה נשארת בכל שלב של ההתייחסות
בהתייחס למספר הפרות הנמצאות בהתייחסות או
כמעט בהתייחסות באותו זמן.

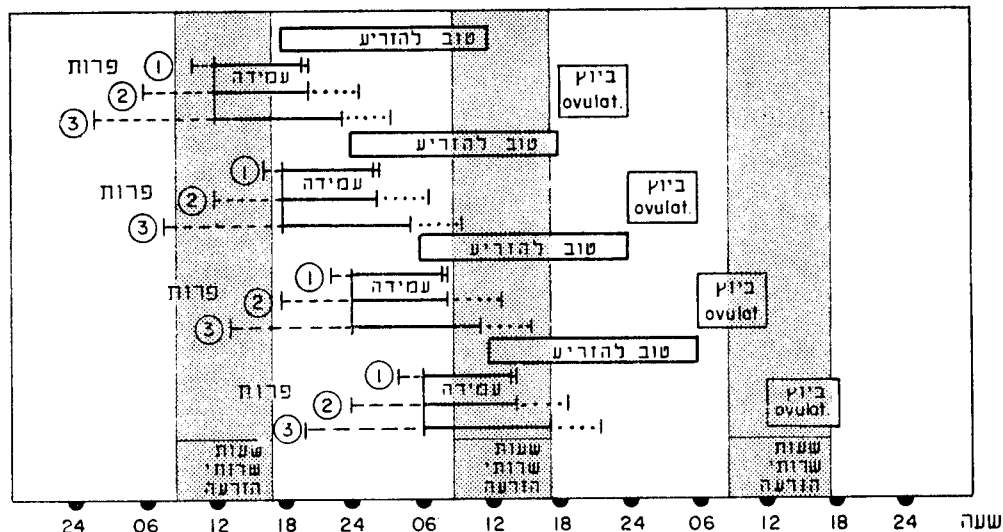
טבלה 1. השפעת מספר הפרות הנמצאות
בייחוס או כמעט בהתייחסות על משך
הזמן בו נמצאת הפרה בשלבים השונים
של המחזור.

מס' פרות מתייחסות	Proestrus	Estrus	Metestrus
1	2.5	7.5	0.2
2	5.5	7.8	4.5
3	9.8	10.1	3.9

מכאן אנו מסיקים, שיש להקפיד מאוד, שהפרות
תהיינה מוכנות להזרעה כאשר מתייחסות בעדר
מספר פרות.

באותו מחקר נמצא גם שמועד תחילתה של

מתי להזריע

ציור 1. המועדים המתאימים ביותר להזרעת פרות בהתייחס לזמן התחלת ייחוס העמידה.

מועד ההזרעה

מצורף בזה ציור המדגים את הזמנים להזרעת פרות המתחילות ל"עמוד" בצהריים ובחצות. מודגם גם אורך הייחום של Proestrus (---); Estrus (____) ו-Metestrus (...) כאשר מספר הפרות המתייחמות באותו זמן הוא אחת, שתיים או שלוש. ביוץ (ovulation) מסומן כ-30 עד 36 שעות לאחר תחילתה של דרישה עומדת. שים לב: במקרים רבים תקופת ה-proestrus היא קצרה למדי, ולכן כאשר אתה רואה פרה המנסה לקפוץ מספר פעמים שקול את הזמנת השירות. נוהל פשוט קובע, שפרה הנראית עומדת בהתייחמות בערב וגם למחרת בבוקר תוזרע עוד

באותו יום, ופרה שנתגלתה בצהריים או בשעות אחר-צהריים המוקדמות תוזרע למחרת היום בשעות לפני הצהריים.

הופעת דם הינה רמז טוב למועד ההזרעה. אני עצמי מעדיף לראות דם 12 עד 48 שעות לאחר שהפרה הוזרעה. פרות יכולות להרות גם כשדם מופיע יותר מוקדם או יותר מאוחר, אבל הסיכוי לכך פוחת. בהסתכלות טובה תוכל לראות דם ב-50% עד 55% מפרותיך. רשום את מועד הופעת הדם בלוח ותכנן את הדרישה הצפויה לפי הרישום.

תורגם עליידי ראובן ברייחיים,
השירות להזרעה, בית-דגן

מגיני ממטירים

המגן מתוכנן. להגנה מושלמת על הממטיר, צורתו מאפשרת לממטיר לפעול ביעילות מירבית, ויחד עם זאת לאפשר גישה קלה, לשם טיפול או החלפת הממטיר. הכיפה מעוגלת וחלקה, על מנת לא לפצוע את העטינים או רגלי הפרות. מגולוון כיחידה שלמה ואינו מחליד ואינו דורש אחזקה כלשהי.

מפעלי נותכת
קיבוץ
כפר גליקסון

ד.נ. מנשה 37 815, טלפון 063-88774-5

